
Югозападен университет „Неофит Рилски“

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Красимира Славчева Алексова,
член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност
„доцент“,
обявен от Югозападния университет „Неофит Рилски“
в ДВ., бр. 31/ 05. 08. 2016 г.

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукция, представена от участника в конкурса

I. Обща оценка на кандидата

По конкурса за доцент по професионално направление 2.1. Филология / Български език (синтаксис), обявен от Югозападния университет „Неофит Рилски“ и обнародван в Държавен вестник, бр. 31 от 05. 08. 2016 г., има един кандидат – Радослав Михайлов Цонев. Той е главен асистент от 2011 г. (а от 2009 до 2011 г. асистент) в Катедрата по български език на Филологическия факултет към същия университет и притежава образователната и научна степен „доктор“, с която изпълнява едно от изискванията за участие в конкурса.

Според Академичната информационна система на ЮЗУ „Н. Рилски“ преподава дисциплините „Синтаксис на българския език“, „Българска диалектология“, „Морфология на българския език“, „Лексикология и лексикография на българския език“ и др. Автор е на 3 учебни програми: „Основи на редактирането“, „Синтаксис на българската разговорна реч“ и „Аудио-визуални и информационни технологии в обучението“. Бил е научен ръководител на две дипломни работи, засягащи теми, които са обект и на неговите интереси.

Гл.ас. д-р Радослав Цонев е член на Общото събрание ЮЗУ „Неофит Рилски“ и на Факултетската комисия по акредитация и качество на обучението. Член е на Международна организация на младите европейски слависти POLYSLAV. Участвал е в 2 научни проекта и е бил редактор на 5 научни сборника и технически редактор на сп. „Езиков свят“.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

Научните интереси на гл. ас. д-р Радослав Цонев според Академичната информационна система на ЮЗУ „Н. Рилски“ са в областта на диалектологията, синтаксиса, лексикологията, социолингвистиката и балканското езикознание.

Кандидатът участва в конкурса с една монография, 14 статии и 11 публикации от научни конференции. От статиите и докладите 5 са на английски език. Рецензираните трудове по конкурса са в областта на синтаксиса на разговорната реч, диалектологията и лексикологията, като в тях се засягат и въпроси, актуални в балканистиката и социолингвистиката.

В научните трудове на гл.ас. д-р Радослав Цонев могат да бъдат отбелязани следните постижения и приносни елементи:

- В хабилитационния труд „Разговорни съчинителни съюзи в българската устна комуникация (с оглед на конкуренцията между тях)“ (2014 г.) и свързаните с него статии (от списъка с научната дейност след придобиването на научната и образователната степен „доктор“) под № 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, а също и публикации от научни конференции под № 2, 4, 5, 6, 7 и 11 е наличен целенасочен и опит да бъде реализирано многоаспектно изследване на съчинителните съюзи *та, на, ама, ами, пък, ту – ту, хем – хем* и *я – я* в разговорната реч.

- Основният анализ е в полето на синхронията, но Р. Цонев успешно го е съчетал с диахронния и съпоставителния. Съвременните семантични особености на изследваните съчинителни съюзи в разговорната реч се съпоставят с положението в диалекти от всички части на езиковата ни територия, като не се пропускат важни етимологични проблеми в мненията на различни изследователи. Съпоставителните и контрастивни аспекти откривам и в разглеждането на съчинителните съюзи *та, на, ама, ами, пък, ту – ту, хем – хем* и *я – я* в балкански контекст.

- В монографията и свързаните с нея статии и публикации от конференции семантиката, функциите и конкуренцията между проучваните съчинителни съюзи се изследват в нюансирани по степен на спонтанност, нередактираност и неофициалност ситуации и регистри, принадлежащи към устната комуникация: монолози, диалози и полилози с участници роднини, близки, познати, приятели, колеги и под., участници в телевизионни формати и радиопредавания с доминиране на неподготвената реч, а също така монологична и диалогична, стилизирана по своя характер, реч в художествената

литература. Това комбиниране на източници на емпиричния материал дава възможност за постигане на пълнота и достоверност на проучването.

- Употребите на някои от изследваните съчинителни съюзи се съпоставят с употреби в статуса им на частици, за да се изтъкне общото и различното при подчертаване на неофициалността, спонтанността или регионалната маркираност на комуникацията.

- Един от най-важните акценти в монографията и свързаните с нея други публикации е доказването чрез конкретни примери и анализи на значими явления при конкуренцията между някои двойки от изследваните съчинителни съюзи – най-вече случаите на взаимозаменяемост без промяна на семантичната нюансираност.

- Приносен момент е анализирането на употребите на съчинителни разговорни съюзи като подчинителни, което според д-р Р. Цонев говори за смесване на паратактични и хипотактични отношения в устното общуване. Представянето на т.нар. асиндетични безсъюзни конструкции е подчинено на обвързването на анализа на формалния строеж с нарушаването на смисловата цялост на изказването.

- Във всички публикации личи способността на Р. Цонев въз основа на наблюденията върху емпиричния материал да извлича същностни критерии, върху които да построява класификации, представящи значими видове реализации на интересуващите го речеви явления. Това проличава и в статия № 6, в която обект са някои видове конструкции с елидиране на сказуемото.

- Богата собствена база данни от емпирични данни, анализите на реализациите на съчинителните съюзи *та, на, ама, ами, пък, ту – ту, хем – хем* и *я – я* в разговорната реч, описанието на типовете тавтологични рамкови конструкции в устната комуникация (№ 2 от публикации от научни конференции), доброто познаване на научните трудове, посветени на различни феномени в разговорната реч, са дали възможност на д-р Р. Цонев да направи в хабилитационния труд и в статия № 20 обобщения за отличителните особености на българския разговорен синтаксис.

- Ползотворното съчетаване на интересите на гл. ас. д-р Радослав Цонев към диалектологията, синтаксиса и балканското езикознание проличава не само в хабилитационния труд, но и в трудове № 3 и 5 от списъка с публикации от научни конференции, в които се извличат типове съчетания на отрицателната частица *не*, кратките местоименни форми и простото глаголно сказуемо (№ 3) или се представят конкретни употреби на неизменяемите *дето (дет), де, където (къдет), що* и *къде* като

въвеждащи подчинени определителни изречения в устната комуникация, вкл. в неформалната реч на представители на българската интелигенция.

- Наблюденията на Р. Цонев върху устната комуникация са го насочили и към други значими за съвременността ни езикови явления: нар. абсолютна превъзходна степен в сленга (статия № 5 и публикация от конференция № 16) и прякорните имена в Благоевград (публикация от конференция № 9). Богатият емпиричен материал и в двата труда е анализиран чрез извличане на значими признаци за неговата класификация.

III. Критични бележки и препоръки

Бих насочила вниманието на гл. ас. д-р Радослав Цонев към продължаване и задълбочаване на наблюденията върху невербалните средства в случаите с елидирано сказуемо. Както авторът посочва, невербалните средства могат да се явяват на мястото на всяка част от изречението. Сред представените примери в статия № 6 с елидирано сказуемо и екстралингвистични средства според моето виждане могат да се очертаят няколко подслучая: когато невербалното средство е във функцията на сказуемото (т.нар. паралингвистично сказуемо), когато се явява на мястото на друга част от изречението и когато изразява отношение, оценка, емоция, нюансираща цялото изказване. Струва ми се също така, че в статия № 6 почти всички примери в т. 6 с елидиране на „сказуемото, когато то се намира *до минало страдателно причастие*“ всъщност представляват изпускане само на част от сказуемото (на спомагателния глагол), при това на простото глаголно сказуемо, изразено с композирана глаголна форма в пасив.

IV. Заключение

Като имам предвид несъмнените постижения кандидата в изследването на синтактични и лексикални особености на устната реч, като отчитам приносните моменти в трудовете му, като вземам под внимание преподавателската и научно-организационната му дейност, изразявам положително мнение за избирането на гл. ас. д-р Радослав Цонев на академичната длъжност доцент по професионално направление 2.1. Филология / Български език (синтаксис).

31.10.2016 г.

Доц. д-р Красимира Алексова